

groep 3-4

Verzamelwoede

Houten

kunst- en cultuurmenu:

Cultuurprogramma

domein:

**Professionele culturele instellingen /
Amateur- en vrijwilligersorganisaties**

discipline:

Beeldend

Colofon

Dit is een uitgave van:

Kunst Centraal

Postbus 160

3980 CD Bunnik

tel: 030 - 659 55 20

fax: 030 - 659 05 10

e-mail: info@kunstcentraal.nl

internet: www.kunstcentraal.nl

Ontwikkeling:

Hanneke Matthijssen

Maart 2007

Herzien: Ineke Jonker, januari 2008

Eindredactie:

Josee Flaton

Vormgeving:

BMD, Bunnik

Layout:

Rianne van Es

Copyright:

Dit materiaal is bedoeld voor gebruik binnen uw school en mag niet vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden voor gebruik daarbuiten zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Kunst Centraal.

Laatst gewijzigd: 24-11-2010

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Les 1 Verzamelwoede	6
Les 2 Topstukken uit de eigen verzameling	9
Les 3 De klassenleesplank	11

Algemene bijlagen:

1. Wat voor verzameling is dit?
2. Werkblad Verzameling

Specifieke bijlage:

3. Verzamelwoede in Houten
4. Werkblad in Houten

Losse bijlage:

Cd met

- diverse suggesties uit het boekje *Gratis toegang, de leukste ideeën voor je eigen museum*

Voorwoord

Dit project is onderdeel van het Kunst- en Cultuurmenu (ook wel bekend als Kunstmenu en Cultuurprogramma) van Kunst Centraal.

Bij het Kunstmenu staan professionele kunstenaars of gezelschappen centraal. Bij het Cultuurprogramma maken de leerlingen kennis met hun eigen culturele omgeving. Voor dit programma werkt Kunst Centraal samen met talloze culturele partners uit de eigen gemeente.

De projecten van het Cultuurprogramma laten zich indelen in een aantal domeinen: 'professionele culturele instellingen', 'amateur- en vrijwilligersorganisaties', 'gebouwde omgeving' en 'landschap & natuur'.

Het project *Verzamelwoede* valt binnen de domeinen 'professionele culturele instellingen' en 'amateur- en vrijwilligersorganisaties' onder 'beeldende vorming' en is geschikt voor groep 3 en 4.

Bij kinderen van deze leeftijd kunnen we nog niet uitgaan van de aanwezigheid van een historisch besef. Ze bevinden zich in de overgang van de magisch-realistische fase naar de eigen realiteit. Beeldende vorming is gericht op de kunstzinnige, zintuiglijke, magische maar ook realistische beleving van het kind.

De school kan het project zelfstandig uitvoeren, of in samenwerking met een kunst- of culturele instelling of verzamelaar in uw gemeente. Denk bijvoorbeeld aan een museum, een landhuis met een mooie kunstverzameling of xylotheek, de kunstuitleen, enzovoort.

Doel

Doelstelling van dit project is om met de leerlingen te kijken naar de verschillende verzamelingen in hun dorp, stad of gemeente. Hierdoor leren ze wat er zoal verzameld kan worden, waarom iemand verzamelt, hoe je een verzameling aanlegt en wat er allemaal bij komt kijken als je zelf een collectie moet samenstellen om een eigen museum in te richten.

Korte inhoud

In de eerste les worden verschillende verzamelingen van familie of de naaste omgeving belicht.

In les twee wordt een selectie gemaakt uit de eigen verzameling, en de topstukken worden tentoongesteld in het schoolmuseum.

In de derde les leren de leerlingen over leesplankjes en maken zij een 'klassenleesplank'.

Daarna bezoekt u met de leerlingen de verzameling leesplankjes in bibliotheek Lek & IJssel. In bijlage 3 vindt u informatie hierover en wordt beschreven hoe u dit bezoek kunt voorbereiden.

Samenwerking met de culturele omgeving

Ger van Wijngaarden exposeert zijn verzameling leesplankjes in bibliotheek Lek & IJssel in Houten.

De bibliotheek en de kunstuitleen werken ook mee aan het bezoek.

Kunst Centraal zal zorg dragen voor een passend rooster.

Organisatie

Het project bestaat uit drie actieve lessen op school en een bezoek aan de verzameling leesplankjes.

Het is belangrijk dat u de drie lessen heeft verzorgd voordat u de verzameling in de bibliotheek met de leerlingen gaat bekijken. In het lesboekje vindt u gegevens die u in staat stellen de leerlingen goed te begeleiden.

Kwaliteit

We vragen u nadrukkelijk na afloop van het project uw bevindingen met ons te delen via het waarderingsformulier. Uw reactie/uw beoordeling is voor ons stimulerend en richtinggevend bij de kwaliteitsverbetering van onze diensten.

Namens alle betrokken medewerkers wens ik u veel plezier bij de uitvoering van dit project.

Ineke Jonker, consulent audiovisuele vorming

Les 1

Verzamelwoede

<i>Doel:</i>	De leerlingen maken kennis met verschillende hobby's en verzamelingen.
<i>Tijd:</i>	50 minuten
<i>Nodig:</i>	bijlage 1: Wat voor verzameling is dit? bijlage 2: Werkblad verzameling kleurpotloden
<i>Voorbereiding:</i>	Kopieer voor elke leerling bijlage 2. Richt een kijktafel in voor de meegebrachte voorwerpen van huis.

Inleiding

Is het je opgevallen hoeveel mensen iets sparen? Je kunt van alles en nog wat verzamelen. Postzegels, lucifersdoosjes, suikerzakjes, mooie woorden: je kunt het zo gek niet opnoemen en hele kamers worden ingericht om alles tentoon te stellen. Verzamelen kun je zien als een hobby. Als je er helemaal in opgaat en je kunt niet meer stoppen dan spreek je gerust over verzamelwoede!

Wat voor verzameling is dit?

De leerlingen raden bij elke afbeelding wat er wordt gespaard of verzameld (*zie bijlage 1*).

Stenenverzameling

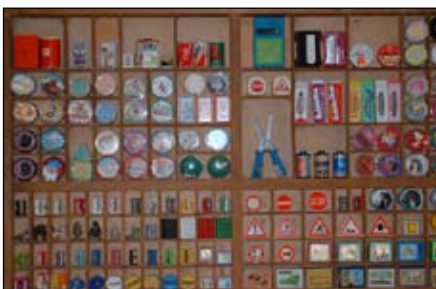
Edelstenenverzameling

Miniatuurautoverzameling

Puntenslijperverzameling

Schelpenverzameling

Schoenenverzameling

Snuifdoosjesverzameling

Paardenplaten/ tijdschriften verzameling

PSV-verzameling

Postzegelverzameling

Barbieverzameling

De leerlingen hebben de afbeeldingen bekeken en een indruk gekregen wat je allemaal kunt verzamelen. Bespreek met de leerlingen de vraag wat een verzameling precies is. Kies twee afbeeldingen en laat ze nog een keer zien. Vraag de leerlingen nog een keer goed te kijken. *Wat is er zo bijzonder aan elke verzameling?* Kenmerken van een verzameling zijn:

- Er wordt een onderwerp verzameld bijvoorbeeld stenen of Barbies
- Geen enkele steen of Barbie is hetzelfde
- Met de verzameling ben je regelmatig bezig

Kern

Vraag de leerlingen wat ze leuk vinden om regelmatig in hun vrije tijd te doen of te verzamelen.

Wat houdt hun hobby precies in? Wat moet je er allemaal voor doen? Laat ze kort over hun hobby of verzameling vertellen. Wat is het leuke/spannende van deze hobby?

Ken je iemand met een bijzondere verzameling of hobby? Dit kan bijvoorbeeld thuis een van de ouders, opa of oma, zus of broer, buurman of buurvrouw zijn. Maak een lijst op het bord, waarbij dezelfde soort hobby's bij elkaar worden gezet. Geef zo nodig suggesties, zoals: plaatjes, postzegels, stenen enzovoort verzamelen, (model)bouwen, puzzelen, lezen, computeren, handwerken, knutselen.

Opdracht

De leerlingen nemen de eerstvolgende les een of meerdere voorwerpen uit de verzameling van mamma of pappa, opa of oma, zus of broer, buurman of buurvrouw mee naar school. Het voorwerp wordt op het hoekje van de tafel neergelegd.

Elke leerling krijgt een kopie van het werkblad 'Verzameling' (bijlage 2) uitgedeeld. De leerlingen vullen het werkblad in en maken een tekening van hun voorwerp.

Slot

De leerlingen richten met elkaar de verzamelhoek in en zoeken een mooi plekje uit voor hun voorwerp en het werkblad met de tekening erop. Elke leerling geeft een korte toelichting over de verzameling van..... en waarom zij/ hij dit voorwerp uit de verzameling heeft gekozen.

<i>Doel:</i>	de leerlingen richten een museum in met hun eigen verzameling. Hierbij maken de leerlingen een keuze uit hun verzameling van drie bijzondere voorwerpen.
<i>Tijd:</i>	70 minuten
<i>Nodig:</i>	- grote en kleine dozen, luciferdoosjes, wol, lijm, gekleurd papier, scharen, verf etc. - diverse suggesties uit het boekje <i>Gratis toegang, de leukste ideeën voor je eigen museum</i> (zie cd)
<i>Vorbereiding:</i>	zoek een geschikte lokatie uit om foto's te maken

Inleiding

In les 1 hebben we gekeken naar verschillende voorwerpen die jullie van huis of familie hebben meegenomen. Het verzamelen van spulletjes, snuisterijen of hebbedingetjes is een bezigheid waar veel mensen plezier in hebben. Het is duidelijk: verzamelen doet bijna iedereen of je hebt het op zijn minst wel eens gedaan. Voor de één is zijn of haar verzameling kunst, voor de ander is het een herinnering aan een bijzondere gebeurtenis of je verzamelt om ernaar te kijken en ervan te genieten. Voor de meeste mensen is verzamelen een hobby, omdat je het gewoon leuk vindt. In deze les verzamelen we mooie hebbedingetjes voor ons eigen museum in de klas.

Stenenverzameling spel

- **Diamantroof:** In een hoek liggen mooie stenen. Een van de kinderen is de bewaker en de anderen mogen proberen om de stenen te stelen. Ben je getikt dan ben je af. Als alle stenen weg zijn, wordt een andere bewaker gekozen.
- **Stenenrace:** Estafettespel. Leg in een hoepel stenen neer. Aan de overkant ligt ook een hoepel. Deze is leeg. Wie heeft het eerst alle stenen in de andere hoepel? Wel om de beurt met een steen lopen.

Verzamelbeurs

Elke leerling mag zijn of haar verzameling mee naar school nemen. Ieder stelt zijn spullen zo mooi mogelijk op een eigen tafel uit. Deel de klas in twee groepen. De ene helft van de klas blijft bij zijn verzameling zitten en vertelt iets over zijn/ haar verzameling. De andere leerlingen lopen rond en kunnen bijvoorbeeld de volgende vragen stellen:

- *Waarom spaar je dit?*
- *Hoe lang spaar je dit al?*
- *Waarom is het zo leuk om dit te sparen?*
- *Wat is jouw meest bijzondere exemplaar?*

Kern

Museum in de klas

De drie mooiste exemplaren uit de eigen collectie krijgen een bijzonder plaatsje in een tentoonstellingsruimte op school. De leerlingen richten met elkaar dit 'museum' in en stellen een tentoonstelling van bijzondere verzamelingen samen.

Voor het inrichten van de tentoonstelling kunt u gebruik maken van de suggesties uit het boekje *Gratis toegang, de leukste ideeën voor je eigen museum* (zie cd). Bekijk deze samen met de leerlingen. Laat de leerlingen zelf kiezen hoe zij hun eigen verzameling in hun museum willen inrichten en welke materialen ze hiervoor nodig hebben.

Opdracht

Elke leerling kiest drie stukken uit zijn verzameling en bedenkt hoe hij de drie stukken wil presenteren. Bij elk voorwerp schrijft of stempelt de leerling een bijschrift. De bordjes worden bij de kunstwerken neergezet.

Slot

Nabespreking

Samen met de klas wordt het museum bekeken. Ga in op wat de leerlingen hebben gedaan, bijvoorbeeld of de eigen verzameling de presentatie heeft gekregen zoals ze dat hadden bedacht en welke moeilijkheden ze zijn tegengekomen tijdens het maken. Laat de leerlingen vertellen hoe ze tot bepaalde keuzes zijn gekomen en wat ze van het resultaat vinden.

Extra: Opening van het museum

De leerlingen organiseren een feestelijke opening van hun museum. Hierbij wordt gedacht aan een drankje (ranja, koffie en thee) en een hapje (chipje, snoepje of koekje). Hierbij worden familie en andere klassen uitgenodigd om te komen kijken en de leerlingen vertellen het verhaal over de drie topstukken.

Doel:

De leerlingen leren wat een leesplankje is en maken een klassenleesplank.

Nodig:

digitaal schoolbord (zo mogelijk), groot wit tekenvel (50 x 65), 4 stroken wit tekenpapier: maat 4 x 65 cm, per leerling 2 stukjes zwart karton maat 20 x 11 cm, stempelalfabet (grote letters), stempeldoos met zwarte inkt, tekenpotloden, witte verf en kwastjes (elke leerling een kwastje), goede lijm

De klassenleesplank wordt gemaakt op een groot wit tekenvel, met daarop negen tekeningen/schilderwerkjes met daaronder het gestempelde woord.

A - Leesplankjes

Vertel de leerlingen over de verzamelaar en zijn verzameling. *Weten de leerlingen wat een leesplank is? Lijkt dit op de methode die de school nu nog gebruikt om kinderen te leren lezen?*

Een leesplankje is een hulpmiddel bij het leren lezen dat bestaat uit een plankje met een of meer richels waarop de letters passend bij het plaatje gelegd kunnen worden. Op een leesplankje zijn vijftien tot negentien plaatjes met bijbehorende woorden afgebeeld. Deze woorden bevatten tezamen de belangrijkste klankzuivere letters of tweeklanken van het alfabet. Het leesplankje was meestal van hout, later is het ook in kunststof uitgevoerd. Vóór de klas werd gebruikgemaakt van een grote klassikale leesplank. Ieder kind had een klein leesplankje op tafel liggen, met losse letterkaartjes in een letterdoosje. De leesmethode werd uitgelegd in een handleiding voor de leerkracht.

Zie ook de website van de verzamelaar: www.leesplankjes.nl (hierop ook veel oude foto's van kinderen die met leesplankjes leren lezen). U kunt ook via Google afbeeldingen laten zien van leesplankjes.

B - Klassenleesplank maken

Alle groepen maken een klassenleesplank (op papier). Deze leesplank wordt meegenomen bij het bezoek aan de bibliotheek. De medewerker van de bibliotheek zal ze in ontvangst nemen en ophangen. Zo ontstaat er in de bibliotheek een grote verzameling klassenleesplanken, die door iedereen in Houten gelezen kunnen worden.

Werkwijze per groep (klas)

Kiezen van woorden

Elke leerling kiest een mooi woord, en probeert dat woord zelf op te schrijven. Kijk goed om je heen!

Vertel elkaar de woorden en schrijf ze allemaal (goed gespeld) op het bord.

Kies met de leerlingen de negen 'klassenwoorden'. Let op afwisseling en moeilijkheidsgraad.

'Plaatjes' tekenen

Maak negen groepjes en verdeel de woorden over de klas. Ieder groepje krijgt twee woorden. Alle leerlingen uit dat groepje maken bij beide woorden een passende tekening, zo herkenbaar mogelijk. Eerst met potlood op het zwarte blaadje, daarna met een dun kwastje met witte plakkaatverf over de lijntjes schilderen. (Niet het woord op de tekening schrijven!)

Plaatjes kiezen

Kies de duidelijkste plaatjes voor deze klassenleesplank. Zorg dat de andere plaatjes ook voorzien worden van een passend woord, maak daar een mooie verzameling van in de klas.

Woorden stempelen

Maak op het bord een schets van de klassenleesplank en bepaal welk woord waar op het blad komt. Stempel de woorden op de witte stroken en zorg dat deze goed onder de bijbehorende plaatjes passen. Plak dan tekeningen plus stroken op het grote vel vast. Stempel ook de naam van de school rechtsonder op de plaat.

Inleveren

Neem de klassenleesplank mee naar het bezoek aan de bibliotheek. Daar ontstaat in februari een grote verzameling klassenleesplanken!

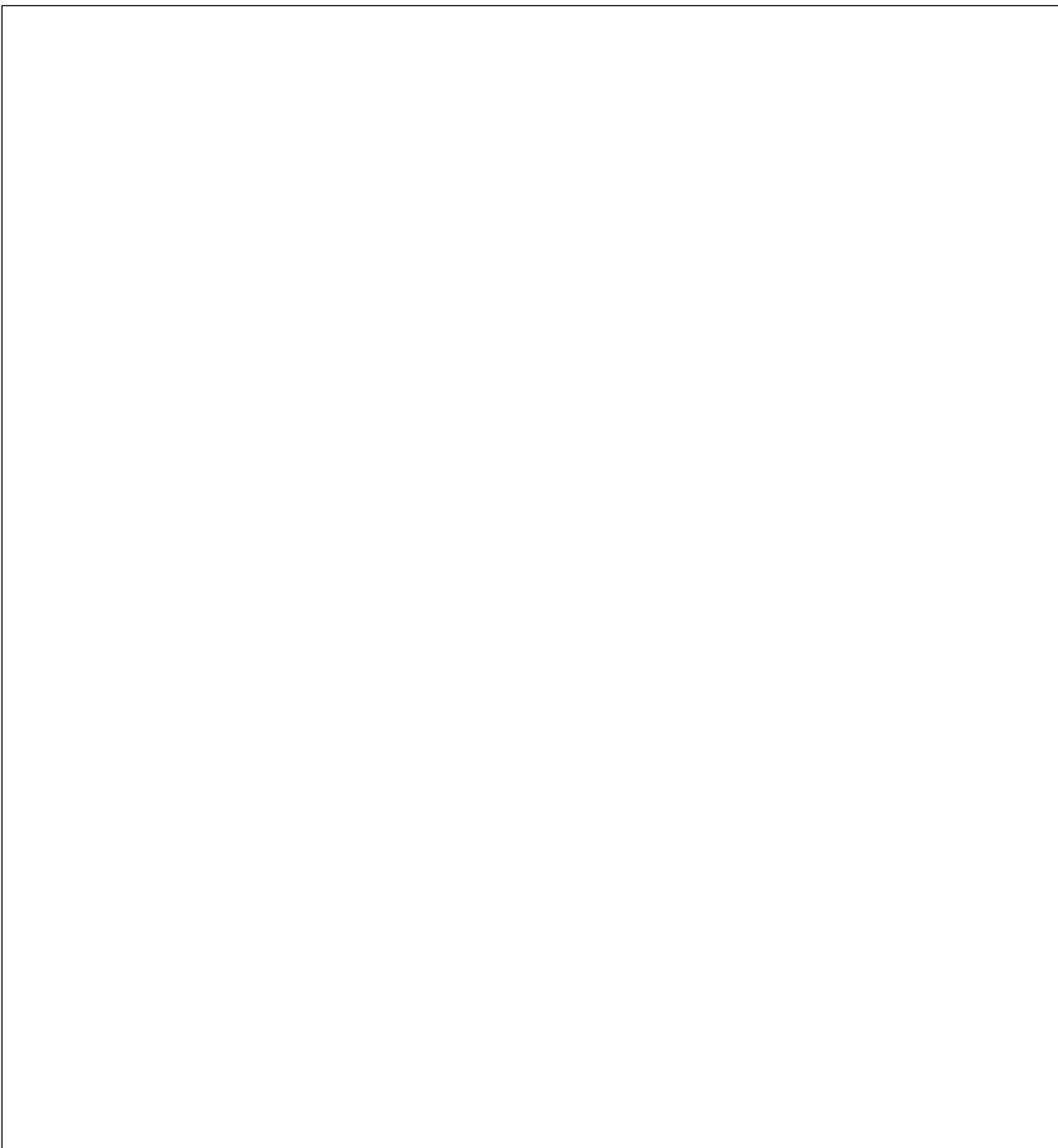
Dit komt uit de verzameling van .....

Mijn ..... verzamelt .....

Dit is een .....

Dit is meegebracht door .....

Hieronder mijn tekening:

Voor het project *Verzamelwoede* in Houten werken wij samen met de verzamelaar Ger van Wijngaarden, maar ook met de bibliotheek in Houten-Centrum en de kunstuitleen van Houten.

De leesplankjesverzamelaar

Ger van Wijngaarden verzamelt leermiddelen, zoals de klassikale leesplank, vertelselplaat, leesplankje, letterdoosjes en leesboekjes van taal- en leesmethodes die in het onderwijs gebruikt werden. De aap, noot, miesmethode van M.B. Hoogeveen is bijvoorbeeld bij veel mensen de bekendste. Hij heeft ook een collectie schoolplaten van M.A. Koekkoek. Al jaren loopt hij veilingen, vlooiemarkten en basisscholen af om zijn verzameling completer te maken.

Vanaf omstreeks 1900 werden leesplankjes in het onderwijs gebruikt; deze oude exemplaren hebben zijn bijzondere interesse. Mocht de school zelf nog oude leesplankjes hebben waarvoor een bestemming wordt gezocht: u maakt er Ger van Wijngaarden heel blij mee.

www.leesplankjes.nl

Bibliotheek Houten

In Bibliotheek Houten-Centrum vind je veel boeken. Voor kinderen zijn er de eerste leesboekjes, ingedeeld op AVI-niveau, maar ook voorleesboeken, prentenboeken en luisterboeken. De bibliotheek is één grote verzameling letters.

liesbethvanderlecq@bibliotheeklekijsel.nl

Kunstuitleen Houten

Op de eerste verdieping van de bibliotheek vind je de afdeling Kunstuitleen. Kunstuitleen Houten brengt hedendaagse beeldende kunst onder de aandacht van een breed publiek en vergroot daarmee de cultuurparticipatie. Dit doet zij door het uitlenen van kunstwerken in acht kunstuitleencentra, het organiseren van publieksactiviteiten en het aanbieden van een uitgebreid scala aan educatieve projecten op scholen. Kunstuitleen Houten werkt samen met andere instellingen die kunst uitlenen in de provincie. Gezamenlijk hebben zij een zeer uitgebreide collectie van zo'n twaalfduizend werken: schilderijen, grafische kunst, foto's, designobjecten en sculpturen.

jacquelinestraathof@bibliotheeklekijsel.nl

Het bezoek

Bij binnenkomst van de bibliotheek leveren de leerlingen hun klassenleesplank in, deze zal direct worden opgehangen. Daarna gaat de ene helft van de groep de verzameling leesplankjes bekijken. De andere helft bekijkt onder begeleiding van een bibliotheekmedewerker een verzameling boeken, een aantal kunstwerken met letters, en overal woorden.

